

HE 177/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Ensi vuodelle suunnitellun 190 miljoonan euron leikkauksen jälkeen ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus on 316 miljoonaa euroa eli 18,6 % alhaisempi kuin vuonna 2013. AMKE:n mielestä leikkauksen ajoitus ja määrä ovat kohtuuttomat. Rahoitusta leikataan vuotta aiemmin kuin koulutusta yksityiskohtaisesti säätelevä laki on muuttumassa. Toiminnan tehostaminen edellyttää toimintatapojen uudistamista, mitä voimassa oleva lainsäädäntö rajoittaa.

AMKE muistuttaa, että koulutuksen opiskelijakohtaista rahoitusta on leikattu vuodesta 2014 alkaen. Lisäksi moni koulutuksen järjestäjä on menettänyt aloituspaikkoja, mikä on vähentänyt organisaation saamaa rahoitusta. Edellytykset koulutuksen järjestämiseen eriytyvät voimakkaasti maan eri osissa. On vaara, että valmisteilla oleva uusi rahoitusmalli vahvistaa tätä kehitystä.

Koulutuksen järjestäminen on pitkäjänteistä toimintaa. Päätökset ensi syksyn koulutustarjonnasta, johon opiskelijat valitaan kevään 2017 yhteishaussa, on jo tehty. Käytännössä koulutuksen järjestäjät ovat sitoutuneet kouluttamaan tulevia opiskelijoita kevääseen 2020 asti tietämättä tulevasta rahoituksestaan. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistuu vuoden 2018 alusta.

Koulutuksen järjestäjillä on muodollisesti mahdollisuus toteuttaa leikkaus haluamallaan tavalla, mutta käytännössä kaikki joutuvat säästämään henkilöstö- ja tilakustannuksista, jotka muodostavat yli 80 % koulutuksen kustannuksista. Koulutuksen järjestäjillä ei tosiasiassa ole harkinnanvaraakaan leikkauksen kohdentamisessa.

AMKE ry:n kesäkuussa tekemän jäsenkyselyn mukaan suurimmat koulutuksen järjestäjät eivät leikkaa aloituspaikkoja, joten tosiasiassa leikkaus vähentää opiskelijakohtaista rahoitusta. Aloituspaikkoja vähennetään lähinnä alueilla, joissa nuorisoiäluokat pienenevät.

Valtion toimet kiinteistöistä ja toimitiloista säästämisen edistämiseksi ovat riittämättömiä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi vasta lokakuun lopulla, että koulutuksen järjestäjä voi käyttää koulutuksen kehittämiseen tuloja, joita se saa luopuessaan valtion 1990-luvulla vastikkeetta luovuttamista oppilaitoskiinteistöistä. Tämä edellyttää jatkossakin lupamenettelyä, jossa päätöksen tekee raha-asiaivaliokunta. OKM:ssä on 27 hakemusta käsittelyssä. Osa näistä on odottanut päätöstä jo useita vuosia.

Toimipisteiden vähentäminen vaikuttaa koulutuksen saavutettavuuteen. Aluehallintoviraston mukaan nuoren etäisyys ammatilliseen oppilaitokseen on pidempi kuin lukioon. Tilanne on huonoin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Pisimmät etäisyydet oppilaitokseen ovat seuduilla, joissa joukkoliikenne palvelee huonoiten.

Sivistysvaliokunta
Asiantuntijalausunto
liittyen kuulemiseen 08.11.2016

Lakiesityksen vaikuttavuusarvio on mielestämme ylimalkainen. Leikkaus johtaa irtisanomisiin ja lomautuksiin, se heikentää koulutuksen saavutettavuutta ja kaventaa koulutustarjontaa. Koulutuksen edellyttämien kiinteistöjen ja laitteiden vähentäminen tapahtuu osana pidemmän aikavälin suunnitelmia, jotka edellyttävät usein uusia investointeja.

Leikkauksen kohdistaminen valtionosuuden kuntarahoitukseen tarkoittaa, että se kohtelee eri tavoin yksittäisiä koulutuksen järjestäjiä. Valtaosa menettää rahoitusta, mutta osa hyötyy leikkauksesta taloudellisesti.

Rahoituslaissa esitetään yksityisten koulutuksen järjestäjien rahoituksen leikkaamista enemmän kuin kilpailukykysovimuksessa on sovittu.

Esityksen perusteluissa korostetaan nuorten aikuisten osaamisohjelman saavutuksia, mutta rahoitusta luvataan enää vain kahdella vuodella. NAO-ohjelman lopettaminen on ristiriidassa nuorten heikon työllisyystilanteen kanssa.

AMKE pitää myönteisenä, että maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen ja opiskelua tukeviin palveluihin osoitetaan 2000 lisäpaikkaa.

Lisätietoja:

toimitusjohtaja Petri Lempinen, petri.lempinen@amke.fi p. 040 766 7805

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry on 87 koulutuksen järjestäjän valtakunnallinen etujärjestö. AMKEN jäsenet kouluttavat yli 90 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.